

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501 ☎: 06-1/441-6502
✉: titkarsag@repate.hu

Ügyszám: FRP/134/2015/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

364/2015. (X. 22.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) a **panaszosnak**¹ a jogi képviselője útján 2015. február 26-án előterjesztett **panaszát** a 2015. október 22-én megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv – a Budapesti Rendőr-főkapitányság (továbbiakban: BRFK) kerületi Rendőrkapitányság – vezetőjéhez.

A vizsgált ügyben alapjogot sértő intézkedésre egyrészt nem került sor, másrészt alapjogot sértő intézkedés nem állapítható meg.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

1) A panaszos jogi képviselője panaszbeadványában előadta, hogy védence (a panaszos) vonatkozásában a rendőrség szembesítéseket foganatosított 2015. február 18-án a BRFK kerületi épületében. Mivel a panaszos jelenleg előzetes letartóztatás kényszerintézkedés hatálya alatt áll, a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet III. objektumából (továbbiakban: bv. intézet) szállították át a rendőrök a hivatali helyiségbe. A védő az eljárási cselekményen nem tudott jelen lenni, de a panaszos utólagosan az alábbi jogsérelmekről számolt be.

a) Az eljáró rendőrök sem a szállítás során, sem a rendőrség hivatalos helyiségében a szembesítések teljes időtartama alatt a bilincset nem vették le róla, így az az eljárási cselekmények hosszabb időtartamára tekintettel lényegében egész nap rajta volt. A jogi képviselő hivatkozik az Rtv. 48.§ b) és c) pontjára. A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 30/2011 (IX.30.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 41. §-a és a 76.§-

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszosok személyes adatait töröltük.

a szabályozza a bilincshasználat feltételeit, melyek a jelen esetben álláspontja szerint nem álltak fenn.

A panaszos szembesítések közötti időben jelezte az eljáró vizsgálónak, hogy mosdóba szeretne menni, azonban erre csak hosszabb, kb. fél-egy órás időmúlást követően kerülhetett sor. Az előadó rendkívül ellenségesen lépett fel a panaszossal szemben, mintegy verbálisan presszionálva őt.

b) A szembesítések befejezését követően, de még a bv. intézetbe szállítás előtt a rendőrök észlelték, hogy a bilincshez tartozó vezetősár kulcs eltűnt. Ekkor két rendőr a panaszost egy másik irodahelyiségbe kísérte, ahol a terheltet felszólították, hogy ruháit levéve vetközzön meztelenre. A helyiség egy ablakkal volt összekötve a szomszéd szobával, amelyből a terhelt észlelése szerint egy ellenkező nemű személy tartózkodott, aki az ablakon keresztül láthatta a történéseket.

A panaszos eleget tett a rendőri felszólításnak, de jelezte, hogy véleménye szerint az átvizsgálásról jegyzőkönyvet vagy jelentést kellene felvenni. A rendőrök nem foglalkoztak a panaszos észrevételével és határozott fellépésükkel presszionálták, hogy vegye le a ruháit.

A gyanúsított végső során eleget tett, a ruházatát a rendőrök átvizsgálták és felszólították, hogy a testhajlatait is tegye láthatóvá a terhelt, aki bár rendkívül megalázónak találta a rendőrök eljárását, tartva az esetleges retorziótól, végrehajtotta az utasításokat. A vezetősár kulcsa nem került elő. Az intézkedés végén a rendőrök jelezték a panaszosnak, hogy máshonnan előkerült a kulcs.

A jogi képviselő szerint sem a Be, sem az Rtv., sem a Szolgálati Szabályzat nem nyújtott a fenti cselekményekre jogalapot. A fenti cselekmények megsértették a panaszos Alaptörvény I. és II. cikkébe foglalt alapjogait (emberi méltóság és a megalázó bánásmód tilalma).

Mindezek alapján kérte a jogi képviselő a Testület vizsgálatát.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbiak állapíthatóak meg.

1) A kapitányságvezető az átiratában előadta, hogy a panaszos jogi képviselője által megjelölt események egy része nem 2015. február 18-án, hanem 19-én történtek. Az átkísérési utasításban meghatározottak alapján a kísérés módját – a fogvatartásért felelős személy „rendesnek” határozta meg és a kötelezővé tette a kísérést végrehajtó rendőrök részére a bilincs, a deréköv és vezetősár használatát. Továbbá a szolgálat irányítóparancsnok külön felhívta az átkísérést végrehajtó rendőrök figyelmét a kísérést megelőző ruházatátvizsgálás végrehajtására.

Az átkísérési utasításban meghatározott bilincs használatára a 34/2013 (VI. 20.) BRFK Intézkedés 12. pontja alapján került sor. A bilincs alkalmazását a Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdés f) pontja és a (2) bekezdés szabályozza.

A fentiekre tekintettel a kapitányságvezető szerint jogszerűen és szakszerűen hajtották végre a panaszos átkísérését a rendőrök.

Az átkísérést mindkét nap 2-2 rendőr hajtotta végre. A 2015. február 18-án történt átkísérések végrehajtásáról nem áll rendelkezésre jelentés, valószínűsíthető, hogy az átkísérés ideje – a másnapi átkísérés időtartamával megegyezően – kb. 30 perc időintervallumban történt. 2015. február 19-én a bv. intézetből rendőrségre átkísérés ideje 9 óra 40 perctől 10 óra 10 percig, a bv. intézetbe történő visszaszállítás pedig 14 óra 15 perctől 14 óra 45 percig tartott.

Az átkísérési utasítás mindkét napra vonatkozóan az alábbiakat tartalmazta, hogy az átkísérendő személy adatait, az átkísérés időpontját, a helyet, és az átkísérés módját és célját. Az átkísérés módjaként rendes került feltüntetésre, kényszerítő eszközként pedig a bilincs, deréköv, vezetősár használata.

A fentiekre tekintettel a kapitányságvezető szerint jogszerűen és szakszerűen jártak el a rendőrök.

A kényszerítő eszköz alkalmazására az átkísérés időtartamára, azaz 2x30 perc időtartamban került sor mindkét esetben.

A panaszost mind a két alkalommal az előadó hivatali helyiségében helyezték el.

A 2015. február 18-i szembesítés során az indokolta a panaszossal a bilincs használatát, hogy az előadó a szembesítés napján az egész alosztályon egyedül dolgozott, és a szembesítések során a feladatát képezte a tanúk irodába történő felkísérése. Közben gondoskodnia kellett arról is, hogy a gyanúsított ne tartózkodjon a hivatali helyiségben sem egyedül, sem pedig a tanúval együtt rendőri jelenlét nélkül, e célból a folyosó távolabbi részén dolgozó S. A. r. hdgy irodájába helyezte el a panaszost a tanúk kísérésének időtartamára. Mivel a panaszos a védője távolléte miatt nem kívánt vallomást tenni, az eredménytelen szembesítési jegyzőkönyvek elkészítése gyakorlatilag néhány percet vett igénybe, a tanúk fel-le kísérése és a folytatólagos tanúkihallgatások időtartama sem haladta meg egyenként a tíz percet, így a rendőrnek folyamatosan mozgatnia kellett a panaszost. Továbbá intézkedéstaktikailag is indokolt volt a bilincs használata, mivel az épület egy olyan részén történt a szembesítés, ahol más rendőr nem tartózkodott, illetve a panaszos erőfölényben volt az előadóhoz képest.

Másnap szintén a tanúk nagy létszáma indokolta a panaszos kísérését.

Mindkét nap fennállt a veszélye annak, hogy az előzetes letartóztatásban lévő panaszost a szembesítés lelkileg felkavarja, mivel az ő vallomásával nyilvánvalóan ellentmondó tanúk felvonultatásával nem lehet előre felbecsülni, hogy milyen lelkiállapotba kerül.

A fentiekén túl a bilincs használatát az is indokolta, hogy az irodával szemben egy nagy, kulcsra nem zárt, nem zárható ajtajú erkély is található.

A panaszos sem a szembesítés során, sem az átkísérés alkalmával nem jelezte, hogy a bilincs használata gondot jelentene számára.

A fentiekre tekintettel a kapitányságvezető szerint jogszerűen és szakszerűen járt el az ügy előadója.

A panaszos 2015. február 18-án nem, de 19-én valóban jelezte, hogy mosdóba kíván menni. az előadó tájékoztatta, hogy ehhez szüksége lesz egy férfi kollegára. Ezt a panaszos tudomásul vette. Az előadó rögtön intézkedett azért, hogy egy férfi kollegája a mosdóba kísérje a panaszost, ami kb. 10-15 percet vett igénybe. Második alkalommal szintén így zajlottak az események, kb. 5 percen belül a mosdóba kísérte a panaszost a rendőr. A fentiekből adódóan a panaszosi előadás nem fedi a valóságot.

A vezetőszar kulcsának eltűnését 2015. február 19-én a bv. intézetbe történő visszakiséréskor fedezte fel az előadó. A felkutatása során kiderült, hogy a második mosdóba kísérés során az előállító helyiség mosdója előtt esett ki a kulcs a vezetőszar zárjából.

A panaszost a rendőrkapitányság ügyfélváró helyisége mellett kialakított zárt szobába kísérték. A helyiségben valóban van egy 40x80 cm nagyságú ablak, azonban annak üvege homályosított, úgynevezett vaküveg, amely behúzott, csukott állapotban volt, így oda nem láthatott be senki, ezért fel sem merülhetett annak a lehetősége, hogy a ruházat átvizsgálását ellenkező nemű személy láthatta volna. A panaszoson ezt követően az Rtv. 31. § alapján ruházat átvizsgálást foganatosítottak. Azonban nem utasították a ruházatának levételére, nem vetköztették meztelenre. A ruházat átvizsgálást a bv. intézetbe visszakisérést foganatosító két rendőr, B. R. r. ftórm. és K. G. r. törm. hajtotta végre. A helyiségben csak a két rendőr és a panaszos tartózkodott. A rendőrök a ruházatátvizsgálás előtt meggyőződtek arról, hogy az ajtó és az ablak csukva van. Erről jelentés nem készült, mivel ez a biztonságos és eredményes átkísérés foganatosításának a része, hogy az átkísérendő személy ruházatát át kell nézni. A panaszos nem jelezte, hogy sérelmes lenne számára az átvizsgálás, jegyzőkönyv felvételét sem kérte. Testüreg átvizsgálásra nem került sor. A panaszos valóban nem kapott az átvizsgálásról semmilyen iratot, mivel ilyen jogszabályi előírás nincs és erre rendszeresített formanyomtatvány sincs.

Az előadó mindvégig kedves, udvarias, kulturált hangnemben beszélt a panaszossal. 2015. február 18-án az előadó egyedül volt a panaszossal az irodában, másnap jelen volt a kolleganője is, de nem a teljes időtartam alatt.

2) A rendőrség megküldte az átkísérési utasításokat és a jelentéseket az átkísérés foganatosításáról, amelyek részletes ismertetésétől a Testület eltekint, mivel releváns többletinformációt nem tartalmaznak.

3) V. T. r. tzls. a Testület megkeresésére 2015. március 13-án jelentést készített, amelyben előadta, hogy a kísérést 2015. február 18-án az előírások és az órutasítás alapján kézbilincs, bilincses vezetősíj és bilincs rögzítő öv használatával hajtotta végre. Miután a BRFK kerületi Rendőrkapitányság objektumába megérkeztek, azonnal felvitte az előadóhoz a panaszost. Az előadó (P. Z. r. hdgy) közölte, hogy eltávolíthatja a r. tzls. a bilincset, mivel a továbbiakban ő gondoskodik az őrzéséről. A r. tzls. ekkor levette a bilincset, amelyet eltett, illetve a vezetősíjat és a bilincs rögzítő övet, amelyeket átadott a r. hdgy-nak a kulccsal együtt. A r. tzls. a r. hdgy. engedélyével távozott a helyiségből. Amíg ott volt, a r. hdgy. nem tett a panaszosra bilincset, de azt nem tudja, hogy később alkalmazott-e a r. hdgy. bilincset.

A panaszos sem a kísérés során, sem az átadáskor nem jelezte, hogy mosdóba kívánna menni. Láthatóan vidám és bizakodó volt az ügyével kapcsolatban.

4) K. G. r. törm. a 2015. február 19-én fogatosított visszakísérésről és a ruházátvizsgálásról a Testület megkeresésére 2015. március 15-én jelentést készített, amely részletes ismertetésétől a Testület eltekint, mivel releváns többletinformációt nem tartalmaz.

5) A rendőrség megküldte V. L. r. hdgy. parancsnoki kivizsgálását, amely részletes ismertetésétől a Testület eltekint, mivel releváns többletinformációt nem tartalmaz. A Testület csak annyit rögzít, hogy a BRFK intézkedés 12. pontja miatt mindenképpen ruházátvizsgálást fogatosítottak volna a panaszoson.

6) P. Z. r. hdgy. a 2015. március 11-én kelt jelentése az alábbi többletinformációkat tartalmazza. A r. hdgy. megjegyezte, hogy bár a panaszos átkísérésében nem vett részt, a belső szabályzat értelmében kötelező az átkísérés során a vezetősíj, deréköy és bilincs használata. Ezek indokolatlanul történő mellőzése a szállítás során nem megengedett. Továbbá megjegyezte, hogy a későbbi 2015. március 4-i szembesítésen sem sérelmezte sem a panaszos, sem a védője a bilincs használatát. A bilincs használatát az indokolta, hogy a szembesítés felkavaró lehet a gyanúsított számára, és könnyben vissza lehet tartani egy esetleges menekülési/öngyilkossági/támadási kísérlettől. Az irodával szemben pedig egy nem zárható ajtajú erkély található.

A bilincs felhelyezésekor minden esetben gondosan ügylet arra, hogy az ne szorítsa a gyanúsított csuklóját, erről meg is győződött oly módon, hogy az ujját a keze és a bilincse közé tette és érzete, hogy a bilincs lazán lett felhelyezve, valamint megkérdezte tőle, hogy nem töri-e a csuklóját. A panaszos nemmel válaszolt.

A panaszos első nap nem akart mosdóba menni, másnap, amikor jelezte ezen igényét, akkor tájékoztatta a r. hdgy., hogy szüksége lesz egy férfi kollegára, mivel vezetői utasítás alapján kizárólag férfi kollega segítségével kísérheti a mosdóba. Ezután intézkedett az ügyben.

Aznap még egy alkalommal kísérték a gyanúsítottat a mosdóba. Ekkor K. Cs. r. törm. a fogdahelyiség hátsó részén található mellékhelyiséghez vitte a panaszost, ott levette a kísérés eszközeit, átadta a r. hdgy-nak és bekísérte a panaszost a mosdóba. Mivel egyszerre vett át az eszközöket, feltehetőleg ekkor esett le a vezetősíj kulcsa. Amikor visszatértek és le akarták venni a vezetősíjt, akkor vette észre, hogy nincs meg a kulcs, ezért átnézte a zsebeit, a kollegát is megkérte, hogy tegyen így. Ekkor felhívta a B. L. r. ftörm-t, hogy nincs-e ott a kulcs, mert tőle vette át az előállító helyiség kulcsát, egyúttal tájékoztatta arról is, hogy vissza lehet kísérni a panaszost. A r. hdgy. miután elkísérték a panaszost, lement az előállító helyiségbe, ahol a küszöbön megtalálta a kulcsot. A lekísérés és a kulcs megtalálása között kb. 5 perc telt el.

A r. hdgy-nak nincs tudomása arról, hogy a kollegái meztelenre vetkőztették volna a panaszost, de nem tartja valószínűleg, hogy ilyen történt.

A r. hdgy. visszautasítja a panaszos azon állítását, hogy ellenséges lett volna vele, illetve verbálisan presszionálta volna őt. Álláspontja szerint korrekt módon járt el a panaszossal, amit az is igazol, hogy több személyes dolgot is megosztott vele, pl. hogy az édesanyja nagyon mérgező volt rá, illetve, hogy „kábszeresként” tartják az előzetesben nyilván, ezért szigorúbban ellenőrzik, hogy próbálja hasznosan – angol tanulással – tölteni az időt.

7) A Testület munkatársa 2015. október 14-én telefonon megkereste az ügy előadóját, P. Z. r. hdgy-ot, aki a jelentését kiegészítve elmondta, hogy a panaszos ellen kábítószer-kereskedelem

miatt indult büntetőeljárás és ebben az eljárásban a Be. 129. § b), c) és d) pontja alapján rendelték el az előzetes letartóztatását. A r. hdgy. elmondta, hogy valamennyi épületen belüli kíséréshez vezetősíjat és bilincset alkalmazott az utasításoknak megfelelően. A kapitányságvezető belső – az eligazításokon elhangzó – utasítása szerint a mosdóba csak a fogvatartottal azonos nemű személy kísérheti a fogvatartottat, ezért kért segítséget a férfi kollegáitól.

Elmondta továbbá, hogy a panaszos jelentős súly- és fizikai erőfölényben volt hozzá képest (a panaszos 80 kg feletti, míg a r. hdgy kb. 54 kg). A bilincselést az is indokolta, hogy a szembesítés során olyan személyekkel találkozik a gyanúsított, akik ellen vallottak, és ezen személyek sok esetben családtagok, barátok, így soha nem lehet előre kiszámítani, hogy ennek milyen lélektani hatása lesz a gyanúsítottra, hogy miként reagál az elhangzottakra.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításra jutott.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz fűződő jogát és a II. cikkben foglalt emberi méltósághoz való jogát az alábbiak szerint.

1) A Testület a panaszbeadványban foglaltak kapcsán elsőként azt értékelte, hogy hatásköri szabályai a sérelmezett események vizsgálatát mennyiben teszik lehetővé.

A Testület hatáskörével kapcsolatban hivatkozik az Rtv. 92. § (1) bekezdésére, mely szerint azon rendőri intézkedéseket és mulasztásokat vizsgálhatja, melyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

– a rendőri feladatok és utasítások teljesítésének kötelezettsége, azok megsértése vagy annak elmulasztása (különösen: intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség stb.),

– a rendőri intézkedés vagy annak elmulasztása, illetőleg törvényessége (különösen: igazoltatás, ruházat- csomag- jármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, idegenrendészeti intézkedés, intézkedés magánlakásban, közlekedésrendészeti intézkedés stb.),

– a kényszerítő eszköz alkalmazása és törvényessége (különösen: testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, útzár, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegosztatás stb.) tekintetében van lehetősége eljárni és az adott intézkedést vagy cselekményt vizsgálni, abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A Testület hatásköre vizsgálatánál figyelemmel volt a legfőbb ügyész helyettesének NF.8380/2010/8-I. sz. alatti, 2010. október 7-én kelt, a testületi hatáskör kérdésében írt levelére, amely szerint a Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (továbbiakban: Be.) 196. §-a szerinti panasz „célja a nyomozás során a hatékony jogorvoslat lehetőségének biztosítása a nyomozó hatóság vagy az ügyész határozatba (Be. 169. §) nem foglalt döntésével, intézkedésével (pl. gyanúsítás közlése) szemben, vagy az intézkedés elmulasztása

miatt. A panaszt a büntetőeljárás szabályai szerint kell elbírálni.” Ezért a legfőbb ügyész helyettese a Be. 60. §-ának (1) bekezdésében és a 77. §-ának (2) bekezdésében írt, a büntetőeljárás során végzett eljárási cselekmények általános alapelvei mellett is úgy véli, a Be. 196. §-a szerinti panasz a büntetőeljárás törvényben szabályozott intézkedés alkalmazásának elrendelése vagy az intézkedésről való döntés elmulasztása miatti jogsérelem esetén terjeszthető elő.

Az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértésével, intézkedéssel vagy annak elmulasztásával, illetve a kényszerítő eszköz alkalmazásával összefüggő jogsérelem elbírálására – függetlenül attól, hogy milyen eljárásban kerül rá sor – az Rtv. 92-93/B. §-a az irányadó, amennyiben a sérelem tárgya a rendőr magatartása, az intézkedés kiválasztásának és foganatosításának módja.

Az ügyész tehát a nyomozó hatóság által foganatosított (vagy elmulasztott) eljárási cselekmény megalapozottságát, a büntetőeljárás törvénynek megfelelő voltát vizsgálhatja, abban azonban nem foglalhat állást, hogy a végrehajtás módja az Rtv. rendelkezéseinek megfelelt-e.

Mindezek alapján megállapítható a Testület hatásköre a panaszbeadvány azon részének vizsgálatára, amiben a panaszos a szembesítés során tanúsított rendőri magatartást kifogásolta, illetve az átkísérés és a szembesítés során alkalmazott bilincselés jogszerűségének vizsgálatára.

2) A panaszos sérelmezte, hogy a kísérése során bilincset alkalmaztak vele szemben a rendőrök.

A Testület a kérdés megítélése kapcsán az alábbi jogi normákra volt figyelemmel.

A rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet (a továbbiakban: BM Rendelete) 30. §-a rendelkezik a fogvatartottal szemben alkalmazható kényszerítő eszközökről.

„(1)⁷⁹ A fogvatartottal szemben az Rtv. 47–50. §-aiban, valamint az 52. §-ban meghatározott kényszerítő eszközök a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: 30/2011. BM rendelet) kényszerítő eszközökre vonatkozó szabályai szerint alkalmazhatóak.

(2) Bilincseléshez csak a rendszeresített bilincs használható, lánc és vaspánt még helyettesíthető eszközként sem vehető igénybe.

(3) A bilincset el kell távolítani,

a) ha a bíróság a tárgyaláson vagy a meghallgatáson, az ügyész a kihallgatáson azt elrendeli,

b) ha a fegyverhasználat vagy baleset folytán keletkezett sérülés másként nem látható el,

c) ha az orvosszakértői vizsgálat másként nem végezhető el,

d) ha a fogvatartott orvosi ellátása azt indokoltá teszi,

e) ha alkalmazásának törvényes indoka már nem áll fenn.

(4) A kényszerítő eszközök alkalmazása során az Rtv. 61. §-ának (1) és (2) bekezdésében foglaltak szerint kell eljárni.”

A BM rendelet 34. §-a alapján „a kísérés az a szolgálati tevékenység, melynek során a fogvatartottat meghatározott szervhez vagy helyre kísérik, illetőleg szállítják. A kísérésre a Szolgálati Szabályzat 76. §-ának rendelkezéseit kell alkalmazni. A fogvatartott várható magatartására tekintettel keze előre, illetve hátra is bilincselhető, szükség esetén lábbilincs is

alkalmazható. A fogvatartottat haladéktalanul meg kell bilincselni, ha támadást vagy szökést kísérel meg.

Az Rtv. 97. § (1) bekezdés h) pontja szerint „fogvatartott: akit törvény, illetőleg törvény alapján kiadott hatósági határozat alapján a szabad mozgáshoz és a tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogában korlátoznak (őrizetbe vett, előzetesen letartóztatott, közbiztonsági őrizetben lévő, elfogott és előállított, elővezetett)”.

A kérdés megítélésakor a Testület figyelemmel volt az Rtv. 48. §-ában foglaltakra, miszerint „rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy a) önkárosításának megakadályozására, b) támadásának megakadályozására, c) szökésének megakadályozására, d) ellenszegülésének megtörésére.”, továbbá a Szolg. Szab. alábbi rendelkezéseire. A Szolg. Szab. 41. § (1) bekezdése szerint „bilincs alkalmazása, az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt

- a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,
- b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja,
- c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,
- d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,
- e) aki önkárosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget,
- f) akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja, vagy
- g) akit egyedül intézkedő rendőr állít elő.”

A (2) bekezdése rögzíti továbbá, hogy „a szolgálati elöljáró a fogva tartott személy bilincselését a kísérés, az előállító egységen vagy a fogdán kívüli őrzés idejére is elrendelheti, ha szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg”.

A Szolgálati Szabályzat 76. § (1) bekezdése értelmében a kísérő őr feladata a felügyeletére bízott fogvatartott személy meghatározott helyre történő kísérése. Az (5) bekezdés ezen feladat ellátásával összefüggésben azt rögzíti, hogy „ha a kísért személy veszélyessége ezt indokolja, a kísért személyt meg kell bilincselni”.

A Rendőrség Fogdaszolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 19/1996. (VIII. 23.) ORFK utasítás (a továbbiakban: ORFK Utasítás) a személyi szabadságukban korlátozott személyek kísérésével összefüggésben az alábbi rendelkezéseket tartalmazza. A 74. pont szerint „a kísérő őrzést végrehajtó rendőr szolgálatát a rendszeresített felszereléssel, bilincsre szerelt vezetősíjjal és bilincsrögzítő övvel teljesítse. (A vezetősíj, a bilincsrögzítő öv más erre alkalmas - emberi méltóságot nem sértő - eszközzel helyettesíthető.)” A 75. pont alapján „a fogvatartott kísérésére vonatkozó utasítást a fogvatartás elrendelésére jogosult vezető adhat, aki az átkísérési utasításban határozza meg a fogvatartott kísérésének módját, a kísérő őrk létszámát, fegyverzetét, felszerelését, a kényszerítő eszköz alkalmazását vagy az alkalmazás lehetőségét, a fogdán kívüli kísérés időpontját, helyét; büntetésvégrehajtási intézetbe történő kísérés esetén a felsoroltakon kívül a személy átvételéhez szükséges adatokat is. A kísérést elrendelő parancsnok meghatározhatja, hogy a kísérő őrk géppisztollyal is legyen felszerelve. A kísérés megszervezése a kísérést végrehajtó rendőr parancsnokának a feladata”. Az ORFK Utasítás értelmében a fogdai kísérés belső kísérés (a rendőrségi objektumon belül történik), vagy külső kísérés (a rendőrségi objektumon kívül történik) lehet.

A 77. pont szerint „Az objektumon belül történő kísérés biztonságos végrehajtását - pl. az ügyelet, a TIK az objektumország előzetes értesítését, a kíséresi útvonal előzetes biztonsági ellenőrzését, a nyílászárók zártóságának biztosítását - a helyi sajátosságok figyelembevételével a rendőri szervek vezetői intézkedésben szabályozzák. A kíséres őroket a fogvatartott neméhez, testi alkatához, fizikumához és veszélyességi fokához igazodva kell kiválasztani, löfegyverrel történő felszerelésük - biztonságos körülmények között – mellőzhető”.

A fogvatartottak kísérésének biztonságos végrehajtásáról szóló 34/2013 (VI.20.) BRFK Intézkedés (továbbiakban: BRFK Intézkedés) 11-12. pontja szerint „a kísérést végrehajtó rendőr feladatát a rendszeresített felszereléssel – bilincsrre szerelt vezetősíjjal és bilincsrögztítő övvel – teljesítse. A vezetősíj, a bilincsrögztítő öv más erre alkalmas - emberi méltóságot nem sértő - eszközzel helyettesíthető. Kiséresi feladat végrehajtása során a fogvatartottat – amennyiben az Rtv-ben és a Szolgálati Szabályzatban foglalt feltételek fennálltak – meg lehet bilincselni. A fogvatartott várható magatartására tekintettel keze előre vagy hátra is bilincselhető, szükség esetén lábbilincs is alkalmazható.”

A fentiek alapján megállapítható, hogy a kísérés végrehajtásával, illetve a kényszerítő eszköz kísérés során történő alkalmazásával összefüggő rendelkezések a Szolgálati Szabályzatban és az ORFK Utasításban és a BRFK Intézkedésben egyaránt azt rögzítik, hogy a kísért személy bilincselése lehetőség, annak szükségességéről – indokoltsága esetén – a kísérést elrendelő személy jogosult dönteni.

A rendőrség által rendelkezésre bocsátott iratokból kiténik, hogy a panaszos előzetes letartóztatás hatálya alatt állt, és ennek során szállították át a bv. intézetből a kapitányságra. Az előzetes letartóztatás elrendelésének okai között a Be. 129. § b) c) és d) pontja alapján került sor. („A terhelt előzetes letartóztatásának szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt folytatott eljárásban, és akkor van helye, ha *b)* szökésének vagy elrejtőzésének veszélyére tekintettel vagy más okból megalapozottan feltehető, hogy az eljárási cselekményeknél a jelenléte másképp nem biztosítható, *c)* megalapozottan feltehető, hogy szabadlábon hagyása esetén, különösen a tanúk befolyásolásával vagy megfélemlítésével, tárgyi bizonyítási eszköz, okirat megsemmisítésével, meghamisításával vagy elrejtésével megghiúsítaná, megnehezítené vagy veszélyeztetné a bizonyítást, *d)* megalapozottan feltehető, hogy szabadlábon hagyása esetén a megkísérelt vagy előkészített bűncselekményt véghezvinné, vagy szabadságvesztéssel büntetendő újabb bűncselekményt követne el.”)

A Testület figyelemmel arra, hogy a panaszossal szemben már a kényszerintézkedés elrendelésére is a szökés veszélye miatt került sor, nem tartotta megalapozatlannak azt a rendőri rendelkezést, hogy a panaszos átkísérését bilincs használata mellett foganasítsák a rendőrök, mivel az Rtv. kifejezetten megengedi a bilincs alkalmazását a szökés megakadályozására.

A fentiek alapján a Testület álláspontja szerint nem sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga a bilincs alkalmazása miatt.

3) A panaszos sérelmezte, hogy az eljárási cselekmények (szembesítések) alatt szintén bilincset alkalmazott vele szemben a rendőr.

E körben a Testület ismét a fent hivatkozott jogszabályokra volt tekintettel.

A r. hdgy. jelentésében, illetve meghallgatása során elmondta, hogy egyedül volt az épület azon részében a panaszossal, aki jelentős fizikai erőfőlényvel rendelkezett hozzáképest, továbbá a tanúk felkísérése is az ő feladata volt, az irodahelyiségével szemben pedig egy nem zárható ajtajú terasz van, ezért volt indokolt a panaszos bilincselése. Ezt indokolta továbbá az is, hogy a szembesítés során olyan személyekkel találkozik a gyanúsított, akik ellen vallottak, és ezen személyek sok esetben családtagok, barátok, így soha nem lehet előre kiszámítani, hogy ennek milyen lélektani hatása lesz a gyanúsítottra, hogy miként reagál az elhangzottakra. A bilincsből könnyebben megakadályozható az esetleges szökési, öngyilkossági, támadási kísérlete.

Ezen körülményekre hivatkozott a kapitányságvezetői átirat is.

A Testület a fenti körülményekre tekintettel elfogadta a rendőri hivatkozást és korábban már hivatkozott szökés veszélyére tekintettel, jogszerűnek minősítette a panaszossal szembeni bilincshasználatot.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint nem sérült a panaszos emberi méltóságához való joga a bilincs alkalmazása miatt.

4) A panaszos sérelmezte, hogy a rendőrök csak késedelmesen biztosították számára a mosdó használatot.

A rendőri jelentések szerint a panaszos valamennyi jelzése esetén biztosították számára a mosdóhasználatát. A panaszos 2015. február 18-án nem, de 19-én valóban jelezte, hogy mosdóba kíván menni. az előadó tájékoztatta, hogy ehhez szüksége lesz egy férfi kollegára. Ezt a panaszos tudomásul vette. Az előadó rögtön intézkedett azért, hogy egy férfi kollegája a mosdóba kísérje a panaszost, ami kb. 10-15 percet vett igénybe. Második alkalommal szintén így zajlottak az események, kb. 5 percen belül a mosdóba kísérte a panaszost a rendőr

A mosdóhasználatra akként került sor, hogy amikor jelezte ezen igényét, akkor tájékoztatta a r. hdgy., hogy szüksége lesz egy férfi kollegára, mivel vezetői utasítás alapján kizárólag férfi kollega segítségével kísérheti a mosdóba. Ezután intézkedett az ügyben. Aznap még egy alkalommal kísérték a gyanúsítottat a mosdóba. Ekkor K. Cs. r. törm. a fogdahelyiség hátsó részén található mellékhelyiséghez vitte a panaszost, ott levette a kísérés eszközeit, átadta a r. hdgy-nak és bekísérte a panaszost a mosdóba. Ezt követően visszarakták rá a kísérés eszközeit.

A rendőri jelentések szerint tehát a panaszos 5, illetve 15 perc várakozást követően jutott le a mosdóhelyiségbe, míg a panaszosi előadás szerint kb. 30 perc elteltével. A kérdés vizsgálatánál a Testület figyelemmel volt a BRFK Intézkedés előírásaira.

A BRFK Intézkedés 27. §-a szerint a fogvatarott fogdán kívüli tartózkodása során intim szükségleteinek elvégzésének biztosítását [...] megelőzően, melyeknél a bilincs levételére sor kerül, vagy az őrzéssel megbízott személy jelenléte korlátozott, meg kell tenni a szükséges intézkedéseket a szökés, vagy más rendkívüli esemény lehetőségének kizárására.

A fenti szabályra és a tényre, hogy a panaszos mosdóba kísérését nyilván csak azonos nemű személy végezhetette, a Testület álláspontja szerint a mosdóba kísérés kapcsán nem volt

megállapítható a szándékos késedelem a rendőrség részéről, illetve a panaszban írt kb. 30 perces időtartam sem indokolatlanul eltúlzott.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint nem sérült a panaszos emberi méltóságához való joga.

5) A panaszos sérelmezte, hogy szeméremsértő módon vizsgálták át a rendőrök, amikor a vezetősíj kulcsát keresték.

A rendőri jelentések szerint a vezetősíj kulcsának eltűnését 2015. február 19-én a bv. intézetbe történő visszakíséréskor fedezte fel az előadó. A felkutatása során kiderült, hogy a második mosdóba kísérés során az előállító helyiség mosdója előtt esett ki a kulcs a vezetősíj zárjából. Az átvizsgálásra nem a kulcs eltűnése miatt került sor, hanem mert ez az átkísérési eljárás része.

A panaszost a rendőrkapitányság ügyfélváró helyisége mellett kialakított zárt szobába kísérték. A helyiségben valóban van egy 40x80 cm nagyságú ablak, azonban annak üvege homályosított, úgynevezett vaküveg, amely behúzott, csukott állapotban volt, így oda nem láthatott be senki, ezért fel sem merülhetett annak a lehetősége, hogy a ruházat átvizsgálását ellenkező nemű személy láthatta volna. A panaszoson ezt követően az Rtv. 31. § alapján ruházat átvizsgálást fogatosítottak. Azonban nem utasították a ruházatának levételére, nem vetköztették meztelenre. A ruházat átvizsgálást a bv. intézetbe visszakísérést fogatosító két rendőr, B. R. r. főrm. és K. G. r. törm. hajtotta végre. A helyiségben csak a két rendőr és a panaszos tartózkodott. A rendőrök a ruházatátvizsgálás előtt meggyőződtek arról, hogy az ajtó és az ablak csukva van. Erről jelentés nem készült, mivel ez a biztonságos és eredményes átkísérés fogatosításának a része, hogy az átkísérendő személy ruházatát át kell nézni. A panaszos nem jelezte, hogy sérelmes lenne számára az átvizsgálás, jegyzőkönyv felvételét sem kérte. Testüreg átvizsgálásra nem került sor. A panaszos valóban nem kapott az átvizsgálásról semmilyen iratot, mivel ilyen jogszabályi előírás nincs és erre rendszeresített formanyomtatvány sincs.

A rendőrség hivatkozott a BRFK Intézkedés 11. pontjára², ami szerint „a kísérés megkezdése előtt a fogvatartott ruházatát minden esetben át kell vizsgálni, illetve ha indokolt és annak a törvényi feltételei fennálltak, meg kell motozni.

Az Rtv. 31. § szerint akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést fogatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja. A ruházat átvizsgálását - halaszthatatlan eset kivételével - az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szeméremsértő módon.

A panaszosi és a rendőrségi előadás megegyezik abban, hogy a panaszon ruházatátvizsgálást hajtottak végre, azonban a végrehajtás módja tekintetében olyan mértékű az előadások közötti ellentmondás, hogy az további bizonyítékok hiányában nem feloldható.

² A BRFK Intézkedésnek vélhetően téves sorszámozás miatt két 11. pontja van.

Mindezek alapján a Testület úgy foglalt állást, hogy a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján a panaszos emberi méltósághoz való jogának a sérelme a ruházatátvizsgálásra vonatkozó panasz kapcsán nem megállapítható.

6) A panaszos sérelmezte a szembesítést fogantató rendőr hangnemét.

A Testület a panasz ezen része kapcsán emlékeztet az Rtv. fentebb hivatkozott 2. §-ára. Szükségesnek tartja kiemelni továbbá a Független Rendőri Szakszervezet főtitkárának, az Országos Rendőrfőkapitánynak, és a Belügyi és Rendvédelmi Dolgozók Szakszervezete főtitkárának a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexét kihirdető, 2007. július 4-én Budapesten kelt közös nyilatkozatát (a továbbiakban: Etikai Kódex), amely iránymutatásul szolgál a Rendőrség számára a rendőrök által követendő magatartás tekintetében. Az Etikai Kódex 1. pontjának második mondata a rendőrről vonatkozóan előírja: „Önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie.” Az 5. pont szerint: „[a] rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit [...] indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz [...] megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.” A 7. pont utolsó mondata szerint: „[t]udatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A Testület jelen esetben is irányadónak tartja a korábbi állásfoglalásaiban [pl. 65/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalás] megfogalmazottakat, miszerint „a rendőri hivatást választóktól, főleg a tv-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerülnek – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, az államszervezetben belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve.” Az országos rendőrfőkapitány 2008. szeptember 10-én kelt, 25800/6/2008. RP. sz. határozatában ezzel a megközelítéssel egyetértett, és azt is kimondta, hogy még az intézkedés alá vontak „provokatív, durva, sértő magatartása sem mentheti az intézkedő rendőr ehhez hasonló viselkedését.”

A rendőri részletesen leírja az intézkedés során leírja a panaszossal folytatott beszélgetést. Az ügy előadója cáfolta a panaszos előadását, elmondása szerint korrekt módon beszélt a panaszossal, nem presszionálta, amit az is igazol, hogy több személyes információt is megosztott vele a panaszos.

A jelen esetben a panaszos, illetve az intézkedő rendőr előadásai oly mértékben vannak ellentmondásban, hogy további rendelkezésre álló bizonyíték hiányában az ellentmondás nem oldható fel a rendőrök által alkalmazott hangnem tekintetében.

A Testület mindezek alapján nem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy a rendőrök betartották-e az Rtv. 2. §-ában rögzített előírásokat, ezért a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelmét nem tudta megállapítani.

IV.

A Testület megállapításai szerint nem sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga a bilincs használata miatt. A ruházatátvizsgálás végrehajtásának módja miatt előterjesztett panasz, illetve a szembesítést foganatosító rendőr hangnemére vonatkozó panasz kapcsán ugyanakkor az előadások közötti ellentmondás feloldhatatlansága miatt a Testület úgy foglalt, hogy a panaszos emberi méltósághoz való jogának a sérelme nem megállapítható.

A fentiek alapján a Testület az Rtv. 93. § (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint döntött, és a panaszt átteszi az intézkedést foganatosító szerv vezetőjéhez.

Budapest, 2015. október 22.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes, előadó testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET